

Apjir/ e-ISSN: 2602-2893

Cilt: 5, Sayı: 1, 2021, ss. 127-140/Volume: 5, Issue: 1, 2021, pp. 127-140

Journal homepage: <https://apjir.com/>

TERCÜME MAKALE/TRANSLATION

İSLAMİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI: ASYA'DAKİ MÜSLÜMAN SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİNİN ANLATILARI: FİLİPİNLER DENEYİMİ

"Manapol, Melba L. "Islamic Social Work Practice: Narratives of Muslim Welfare Activities in Asia – The Philippines Experience". *Islamic Social Work Practice: Experience of Muslim Activities in Asia* (Ed. K.Matsuo). (Japan: Asian Center for Social Work Research, 2016).

https://jcs.w.repo.nii.ac.jp/?action=pages_view_main&active_action=repository_view_main_item_detail&item_id=438&item_no=1&page_id=13&block_id=81

Ayşe Derya SARAÇOĞLU

Araştırma Görevlisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sosyal Hizmet Bölümü, İstanbul
Research Assistant, University of Health Sciences, Social Work, Istanbul/Turkey

derya.saracoglu@sbu.edu.tr

orcid.org/0000-0002-4916-5426

Öz

Filipinler, Pasifik Okyanusu'nun batısında yer alan, yaklaşık 7107 adadan oluşan bir Güneydoğu Asya devletidir. 2014 itibarıyla nüfusu yaklaşık 100 milyon olan Filipinler'in %15'i Müslümandır. Müslümanlar azınlık olmalarına rağmen ülkenin hemen hemen her bölgesinde ikamet etmektedirler. Bu çalışmada Filipinler'in İslami sosyal hizmet uygulaması deneyimini ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı, ülkedeki sosyal hizmet faaliyetlerinin yapısını tanımlamak ve aynı zamanda bu tür faaliyetlerin arkasındaki motivasyonları ve nedenleri belirlemektir. Tanımlayıcı ve keşfedici bu çalışmada, sosyal hizmet uzmanları ve Müslüman topluluk liderleriyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular; sunulan hizmetlerin bütçe kısıtlaması nedeniyle sınırlı olduğunu, Müslüman kuruluşlara yönelik geliştirme ve iyileştirmelere ihtiyaç olduğunu göstermektedir. İslami bakış açısı ve maneviyatın Müslüman toplumlar arasında sosyal hizmet faaliyetleri için motivasyon ve ilham kaynağı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. [Mütercim]

Anahtar kelimeler: Filipinler, İslami Sosyal Hizmet, Maneviyat, Sosyal Refah

ISLAMIC SOCIAL WORK PRACTICE: NARRATIVES OF MUSLIM WELFARE ACTIVITIES IN ASIA – THE PHILIPPINES EXPERIENCE

Abstract

The Philippines is a Southeast Asian state consisting of approximately 7107 islands, located on the edge of the Pacific Ocean. The Country's population is approximately 100 million as 2014. In terms of religion %15 of its population are Moslems. Islam is still minority religion in a country but there are now Muslim communities in every province. In

İSLAMİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI: ASYA'DAKİ MÜSLÜMAN SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİNİN ANLATILARI: FİLİPİNLER DENEYİMİ

this study, the Philippine experience of Islamic social work practice is discussed. It aimed to describe the nature of social work activities in the country and also determine the motivations and reasons behind such acts. In this descriptive and exploratory study, in-depth interviews were conducted with social workers and Muslim community leaders. The findings of the study show that; there is a need to enhance and empower for Muslim organizations and the services are limited due to budgetary constraints. In addition, it has been concluded that Islamic perspectives and spirituality served as motivation and inspiration for social work activities among Muslim communities. [Translator]

Keywords: Philippines, Islamic Social Work, Spirituality, Motivation, Social Welfare

Atıf / Cite as: Manapol, Melba L. "İslami Sosyal Hizmet Uygulamaları: Asya'daki Müslüman Sosyal Yardım Faaliyetlerinin Anlatıları: Filipinler Deneyimi". çev. Ayşe Derya Saraçoğlu. *Apjir* 5/1 (Nisan 2021), 127-140.

1. Giriş

Filipinler Cumhuriyeti, Vietnam'ın doğusunda, Filipin Denizi ile Güney Çin Denizi arasında Güneydoğu Asya takımadalarında yer almaktadır. 7.107 adadan oluşur; ana adalar Luzon, Visayas ve Mindanao'dur. Ülkenin nüfusu 2014 itibariyle yaklaşık 100 milyondur. Nüfusun %80'i Katoliklerden, %15'i Müslümanlardan ve %5'i ise Hristiyan mezheplerinden ve Budistlerden oluşmaktadır .

Filipinler, doğal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. Ülke, Pasifik Ateş Çemberine ve ekvatora yakın olduğu için depremlere ve tayfunlara yatkındır, fakat bu bölge Filipinler'e bol doğal kaynak ve dünyanın en büyük biyolojik çeşitliliklerinden bazılarını sahip olma imkânı da sağlar. Dünyada afete en yatkın üçüncü (Vanuatu ve Palau Cumhuriyeti'nden sonra) ülkedir. Birleşmiş Milletler tarafından Filipin ekonomisini dirençli olarak tanımlanmaktadır. Ekonomisi, karşılaştığı sıkı mali kısıtlamalar, gıda güvensizliği, zayıf yönetim, silahlı çatışmalar gibi zorluklara rağmen büyümektedir .

Filipinler'in İslam ile tanışma tarihi, "14. yüzyılda bölgeye İslam'ı getiren Arap ve Gujarati tüccar ve misyonerlere" kadar uzanmaktadır. Zamanla İslam, Güney'de egemen bir din haline gelmiştir. İspanya, 16. Yüzyılda Filipinler'i sömürgeleştirdiğinde ve Hristiyanlığı getirdiğinde dahi Müslümanları baskı altına almakta veya onları Hristiyanlaştırmakta başarılı olamamıştır (Angeles, 2013).

Bugün, nüfusun yüzde sekseninin Katolik olduğu ülkede, İslam hala bir azınlık dinidir. Müslümanların çoğu başta Güney ve Batı Mindanao, Güney Palawan ve Sulu Takımadaları olmak üzere ülkenin güney kesiminde ikamet etmektedirler. Dil temelinde belirlenen yaklaşık on altı grup vardır, bunlardan üç tanesinin çoğunluğunu Müslümanlar oluşturmaktadır. Bunlar, Kuzey Cotabato, Sultan Kudarat ve Mauindanao'daki Maguindanao'lular; İki Lanao'daki Maranao'lar ve Jolo adalarındaki Tausug'lardır. Diğer küçük alt gruplar, Sulu Takımadaları'ndaki Samal'lar, Badjao'lar; Zamboanga del Sur'daki Yakan'lar; Güney Mindanao bölgesindeki Iranon veya İlanon'lar ve Sangir'ler ve Küçük Çağayan Adaları'ndaki Jama Mapun'lardır.

Müslüman toplulukların çoğunluğu ülkenin güney kesiminde sınırlı olsa da halihazırda ülkenin her bölgesinde Müslümanlar vardır. Hristiyan bölgelerde camiiler peyzajın bir parçası haline gelmiştir. Birkaç bölgede İslami okullar kurulmuş ve İslamiyet'i seçenlerin sayısı artmıştır. Günümüzde Filipin ümmeti , etnik kökene dayalı geçmişteki farklılıkların yanı sıra Sünniler, Şiiiler, Tebliğ Cemaati ve Kadıyanileri içeren günümüzde daha fazla çeşitliliğe sahip bir topluluktur. Aynı zamanda "Doğuştan Müslümanlar" ile sonradan

Müslüman olanlar arasında da bir ayırım sürdürülmektedir. Müslüman topluluklar arasındaki sosyal hizmet uygulamalarının bağlamını anlamak için bu çeşitli etkinlikleri ele almak önemlidir.

2. Amaç ve Metodoloji

Tanımlayıcı ve keşfedici bu araştırma, Filipinler'in İslami sosyal hizmet uygulaması deneyimine odaklanmaktadır. Çalışmanın amacı, ülkedeki sosyal hizmet faaliyetlerinin yapısını tanımlamak ve aynı zamanda bu tür faaliyetlerin arkasındaki motivasyonları ve nedenleri belirlemektir. Çalışma özellikle aşağıdaki soruları cevaplamaya çalıştı:

- (1) Müslüman sosyal hizmet uzmanlarının, üstadların, kalkınma çalışanlarının İslami sosyal hizmet faaliyetlerine ilişkin fikir ve anlatıları nelerdir?
- (2) Bu tür faaliyetleri yapmalarının motivasyonları ve nedenleri nelerdir?
- (3) Ülkedeki İslami Sosyal Hizmet uygulamalarının iyileştirilmesine yönelik önerileri nelerdir?

Çalışmanın amacına ulaşmak için; kamu, sivil toplum kuruluşları, insani yardım kuruluşlarındaki sosyal hizmet uzmanları ve kalkınma çalışanlarıyla ve Mindanao'daki üstadlar ve imamlar gibi Müslüman topluluk liderleriyle derinlemesine görüşmeler yapıldı. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle analiz edildi. İkincil verilerin de incelemesi yapıldı ve tartışmaya dahil edildi. Çalışmanın bulguları, ülkedeki farklı Müslüman faaliyetlerini resmeden vakalar kullanılarak sunuldu.

3. Sonuçlar ve Bulgular (Vakalar)

Temel olarak, Müslüman sosyal hizmet faaliyetleri, genel sosyal hizmet faaliyetlerinden farklı değildir. Mindanao'nun özerk bölgesindeki Müslüman topluluklar, Filipin hükümeti tarafından sağlanan programlardan ve hizmetlerden yararlanmaktadır. Bu, yoksul toplulukların da hükümetin şartlı nakit transfer programından yararlandıkları anlamına gelir. Nüfusun yoksul ve hak kazanan üyelerine eğitim yardımı sağlar. Müslüman topluluklar (üstadları ve liderleri aracılığıyla) hükümetle ortaklaşa medrese okulları kurdular. Ayrıca, çocuklar için beslenme programları ve ebeveynler için geçim programları vardır. Savaşta etkilenen topluluklara Müslüman liderlerle koordineli olarak hükümet veya sivil toplum kuruluşları tarafından yardım ve rehabilitasyon sağlanmaktadır.

Filipinler'deki Müslüman sosyal hizmet faaliyetleri; devlet kurumları tarafından yapılanlar, sivil toplum kuruluşları tarafından yapılanlar ve üstad ve imamların faaliyetleri olarak kategorize edilir.

3.1 Devlet Tarafından Yapılan İslami Sosyal Hizmet Faaliyetleri

Filipin Hükümeti, Sosyal Refah ve Kalkınma Bakanlığı (SRKB) aracılığıyla yoksul, savunmasız ve dezavantajlı Filipinlilerin yaşam kalitesinin artmasını sağlamaktadır. Devlet, yerel yönetim birimleri ile ortak çalışarak sosyal değişim ve dönüşüm için ülkedeki tüm sektörlerde çeşitli program ve hizmetler uygulamaktadır. Böylelikle, devletin çeşitli sosyal hizmet müdahaleleri, kabile ve din ayırt etmeksizin ülkenin farklı bölgelerindeki tüm Filipinliler tarafından hissedilmektedir.

Devlette çalışan sosyal hizmet uzmanları, Müslüman topluluklar için, Müslüman ve Hıristiyan sosyal yardım faaliyetleri arasında hiçbir ayırım olmadığını iddia etmektedir. Bunun nedeni, Filipinler'in ağırlıklı olarak Hıristiyan bir ülke olması ve İslam'ın en çok inanılan ikinci din olarak kabul edilmesine rağmen nüfusun yalnızca yaklaşık %15'ini oluşturmasıdır. Ülkenin tüm bölgelerinde uygulanan sistem aynıdır. Program ve hizmetler

İSLAMİ SOSYAL HİZMET UYGULAMALARI: ASYA'DAKİ MÜSLÜMAN SOSYAL YARDIM FAALİYETLERİNİN ANLATILARI: FİLİPİNLER DENEYİMİ

de tüm devlet sosyal yardım birimlerinde aynıdır. Bu programlar, kapsamlı ve entegre sunulan sosyal hizmetler aracılığıyla, yetenek eğitimi ve geliştirilmesi, çocuklar, yaşlılar, kadınlar gibi hassas kesimlerin bakımı, yoksul aileler için şartlı nakit transferi (ŞNT), sürdürülebilir geçim kaynakları ve toplumun güçlendirmesini içerebilir. Bu durumda Müslüman sosyal hizmet faaliyetleri nasıl uygulanmaktadır? Aşağıdaki temalar, İslami sosyal hizmet faaliyetlerinin kamudaki sosyal hizmet uzmanları ve kalkınma çalışanları tarafından nasıl uygulandığını veya gerçekleştirildiğini açıklamaktadır.

Müslümanların kuralları, gelenekleri ve uygulamaları gözetilir. Devlet çalışanları, özellikle Müslüman topluluklarla çalışırken Müslümanların kurallarını, geleneklerini ve uygulamalarını gözetirlerdi. Kendileri tarafından da paylaşıldığı üzere, katılımcılar resmî kurumlarda İslam'la ilgili olduklarını düşündükleri hususlarda protokolleri tam anlamıyla takip ediyorlar. Başörtüsü takılmasının, özellikle Müslüman topluluklar için çoğunlukta olması örnek olarak verilebilir. Müslümanların kurallarına, geleneklerine ve uygulamalarına riayet etme, altyapı projelerinde dahi görülebilir. Bir katılımcının iddia ettiği gibi:

“Bay ve bayan tuvaletleri için ayrı bir yapı olmalı; klozetin yönü batıya bakmamalıdır. Çünkü Batı, ibadet ederken döndüğümüz yön olması sebebiyle kutsaldır.” – Kamu Sosyal Hizmet Uzmanı, Kadın

Müslümanların uygulamalarına ve ritüellerine riayet etme, aile gelişim seminerleri gibi toplumsal gelişim faaliyetlerine dahi entegre edilmiştir.

“Bir zamanlar, aile gelişim seminerlerinde tartıştığımız tek konu İslamiyet -İslamiyet hakkındaki her şey- hakkındaki meselelerdi. Bununla birlikte, ibadet edecek kişiler için tahsis ettiğimiz süre vardı. Hatırladığım kadarıyla bu arka arkaya beş ay kadar sürdü. Bunu Ramazan'a saygı göstermek için yaptık.” – Kamu çalışanı, Kadın

Sosyal hizmet uzmanları, Kuran ayetlerini ve İslami görüşleri dayanak noktası olarak kullanırlar. Müslüman topluluklarla çalışırken programlarını tanıtmak için İslami değerleri kullandıkları zaman Müslümanlar da programlarla İslamiyet arasında bağlantı kurabilirler. İnsanların programlara kolaylıkla inanmayacak olmaları sebebiyle programları İslami bakış açısıyla ilişkilendirmenin gerçekten gerekli olduğunu fark ettiler.

“Programlarımızı İslam'la irtibatlı oldukları bir şekilde tanıtmak için İslami değerleri kullanıyorum. Bölümümüzdeki programları İslami bakış açısıyla ilişkilendirmenin gerekliliğini tespit ettim, çünkü diğer türlü insanlar programlarımıza kolaylıkla inanmayacaklardı.” – Kamu Sosyal Hizmet Uzmanı, Kadın

Sosyal hizmet uzmanları, sosyal yardım ihtiyaçlarını karşılarken, programların tanıtılmasında her zaman İslami bakış açısıyla bağlantılandırmaları ve ilişkilendirmeleri gerektiğini, böylece insanları sundukları programları açıklamakta ve insanları inandırmakta zorlanmayacaklarını belirttiler. Ayrıca, programı tanıtan kişiye dair her zaman düşünceli olmaları gerektiği de vurgulanmaktadır. İnsanların sosyal hizmet çalışanının samimi olduğunu ve programa inandığını görmesi ve hissetmesi önemlidir. Çünkü eğer kişiler çalışanın görevine ve programa karşı olan dürüstlük ve samimiyetine inanırsa, çalışana ve programa da inanırlar. Ancak, çalışanın söyledikleri davranışlarını yansıtmazsa, kişiler elbette çalışandan şüphe edeceklerdir.

Sosyal hizmet uzmanları tarafından “cinsiyet” ve “kalkınma” örnek olarak verilmektedir. Çalışanlar, kadınların da kalkınmaya katılma hakkına sahip olduğunu açıklamaları gerektiğini söylemektedirler. Ancak bunu İslami bakış açısıyla ilişkilendirmeden Müslüman bir topluluğa, özellikle erkeklere ve evli olanlara, öğretmek kolay bir iş değildir. Bu nedenle tartışma, İslam'daki toplumsal cinsiyet ve bunun kalkınmayla ilişkisini vurgulamaktadır.

Toplumun sosyal, siyasal ve ekonomik kalkınmasında kadın ve erkeğin eşit katılımının olması gerektiği kavramı vurgulanmakta ve bunun kendileri değil Kur'an-ı Kerim kaynaklı olduğunu belirtilmektedirler.

İslam'ın beş şartı inanç ve pratiğin çekirdeğidir. Katılımcıların bahsettiği İslami bakış açıları, aşağıda sıralanan İslam'ın beş şartına dayanmaktadır:

1. Allah'a iman, günlük tekrarlama ilan edilir: Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed Allah'ın peygamberidir (Kelime-i Şehadet).
2. Günde beş vakit namaz kılmak ve mümkünse Cuma namazını camide kılmak.
3. İhtiyaç sahiplerine yardım etmek (Zekat).
4. Kuran-ı Kerim'in Hz. Muhammed'e vahyedilmesinin kutlandığı Ramazan ayı boyunca gün doğumundan gün batımına kadar oruç tutmak.
5. İmkânı olanların ömürlerinde en az bir kez Hacca gitmesi.

Bu şartlar, kişinin yaşamının her alanında kendini geliştirmesi ve toplum refahı için çabalamasına yardımcı olur.

"İslami bakış açısında sınırlı sosyal hizmet bilgisiyle hemen akla gelen İslam'ın beş şartından ikisi olan zekât ve sadakadır. Zekât, İslam'da kazancın yüzde iki buçuğuna tekabül eden vergidir. Takva ehli bir Müslüman olmak şartıyla dua ederek zekât isteyen fakir bir kimseye zekât verilebilir. Bunlara örnek olarak; imamlar, yaşlı ve bekar kadınlar (kendilerini destekleyecek kimsesi olmayan), yetimler ve benzerleri verilebilir. Bu durum sosyal hizmet müdahalesi açısından istediğimiz kadar ilerleyici olmayabilir ancak yoksul ve savunmasızlara öncelik verir. İkincisi, temelde bir armağan olan, veren kişinin tercihine göre verilebilen sadakadır. Her ikisi de nakit veya aynı olabilir." – Bai Sitti, Kamu Çalışanı

3.2. Sivil Toplum Kuruluşları ve İnsani Yardım Kuruluşları Tarafından Yapılan Müslüman Sosyal Hizmet Faaliyetleri

Sivil toplum ve insani yardım kuruluşlarının faaliyetleri, acil durum müdahalesinin yanı sıra toplumsal kalkınma desteğine de odaklanmaktadır. Toplumsal kalkınma girişimleri eğitim ve yetenek geliştirme faaliyetleri, geçim faaliyetleri, teknoloji transferi ve bazı durumlarda altyapı geliştirmeye kadar değişiklik gösterebilmektedir. İnsani yardım müdahalesi ise, yardım dağıtımı, rehabilitasyon ve altyapı geliştirme gibi faaliyetleri içermektedir.

Katılım, işbirliği ve koordinasyonun önemi vurgulanmaktadır: Bir toplumda kalkınma girişimini sahiplenme duygusunun geliştirilmesinde önemli olan, paydaşların katılımını teşvik etmektir,

"Kendi adıma, biz, teknik açıdan toplumu projelerimize her zaman dahil ediyoruz. Çünkü, istediğimiz şey, toplumun sahiplenme duygusuna sahip olması. Projelerden sorumlu olmalarını istiyoruz. Projeyi uygulamadan önce, ilk olarak Barangay Meclisi ile iletişime geçiyor ve Barangay liderleriyle koordinasyonu sağlıyoruz. Projelerimizi kabul ederlerse bir sonraki adıma geçebiliyoruz. Ayrıca, projelerimiz olduğunda her zaman "bayanihan" ı teşvik ediyoruz. Mümkün olduğunca, insan gücümüzü toplumdan alıyoruz. Bazı insanlar proje için malzeme ve erzak gibi aynı yardımlarda bulunuyorlar." – STK Çalışanı, Erkek

Zorluk seviyesi toplumlara göre değişmektedir: İnsani yardım müdahalesinin destek kapsamı o kadar geniş ki, çalışanlar zaman zaman güçlüklerle karşılaşmalarına rağmen bazı durumlarda da işlerini kolaylıkla yapabilirler. Çalışanlar toplumu tanıdığında ve işlerini

kendi başlarına nasıl yaptıklarını anladığında işleri kolaylaşmaktadır. Aynı zamanda, harekete geçirilmesi zor toplumlar da vardır.

“İnsanlarla ilgilenme konusunda pek zorluk yaşamam. Aynı kulvarda olduğumuzu bildiğimden –aynı din ve uygulamalara sahibiz- özellikle liderle etkileşimde bulunmak benim için kolay. Bu yüzden, Maguindanao'dayken, özellikle aşiret liderleriyle konuşmak benim için kolaydı – anlaşmaları rahatlıkla yaptık. Benim açımdan çok daha kolaydı. Bu bölgelerde harekete geçirilmesi çok zor olan bazı insanlar vardı. Genellemiyorum, ama daha önce de karşılaştığım, kendi yollarında giden insanlar vardı. Kendi kendilerini yönettikleri için onlarla iletişim kurmanın zor olduğu zamanlar da oldu.” – STK Çalışanı, Erkek

3.3. Üstadlar Tarafından Yapılan Müslüman Sosyal Hizmet Faaliyetleri: Tawi-Tawi İslami Toplumsal Dönüşüm Derneği (İslami Hareket)

Tawi-Tawi İslami Toplumsal Dönüşüm Derneği'nin (İslami Hareket) vizyonu, “Toplumun gerçek barış, düzen, kalkınma ve genel refaha erişmesi için, İslami değerlerin uygulanması ve temel Müslüman eğitiminin anlayışlı bir ulema ve vasıflı profesyonellerden oluşan bir grup tarafından sunulması yoluyla topluma sosyo-ekonomik hizmetler ve eğitim hizmetleri sunmaktır”. Tawi-Tawi İslami Hareketi'nin misyonu ise, “toplumun barış, düzen, kalkınma ve genel refahı için dini kesim ile sivil toplumu birleştirme aracı olarak hizmet etmektir.” Başkanı Üstad Haidit Astarau'i'ye göre, Tawi-Tawi İslami Hareketi şu anda bazı büyük hizmetler sağlamakta ve özellikle barış savunuculuğu, İslami liderlik ve eğitim alanlarında programlar hazırlamaktadır. Temelde İslami eğitime odaklanılmıştır. Uzakta olan ve Tawi-Tawi'ye geri dönen Filipinlilere –Balıkbayan'lar- bazı mali yardımlar bağladık. Ayrıca bazı eğitim programları yaptık.”

Sosyal yardım faaliyetleri, insanların refahı için tüm topluma sosyal hizmet sağlamayı içerir. Her Müslüman, özellikle sağlık, barınma ve gıda gibi temel hizmetler başta olmak üzere muhtaç olanlara yardım edecek bir şeyler yapmalıdır. Bütün bunlar, özellikle sahip olduğumuz Müslüman topluluklar arasında yoksulluğu azaltmak için yapılmaktadır.

Tawi-Tawi'de, İslami Hareket, öğrencilere İslami liderlik ve yönetim eğitimi hakkında eğitim programları başlatmıştır. Daha sonra organizasyon, okul çocukları için bağış yapmak gibi saha çalışmaları da yapmıştır. Organizasyona belirli bir miktar bağışta bulunulması ile ilgili olarak bazı kuruluşlar ve özel kişilerle iş birlikleri yapılmakta ve bu bağışlar sosyo-dini hizmetlerin sağlanması için kullanılmaktadır.

Neden bu tür faaliyetlerde buldukları sorulduğunda, Üstad şunları söyledi:

“İster Müslüman ister gayrimüslim olsun, muhtaç olan kişilere yardım etmek sosyal ve ahlaki bir zorunluluktur. Çünkü bizim temel amacımız, Rabbimiz'den kurtuluşu istemek, cennete girmek, hükümetin ulusu daha iyi bir şekilde inşa etmesine yardımcı olmak ve böylelikle genel refah ve sürdürülebilir barışa hizmet etmektir.”

Üstad Haidit, Müslümanlardan nadiren yardım aldıkları için mali kaynaklardan yoksun olduklarını, ancak özellikle eğitim ve sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere sosyal ve ekonomik hizmetlerin uygulanmasında Hıristiyan STK'larla ortaklık yaptıklarını da belirtti.

“Üyelerimizin çoğu Müslüman liderlerle çalıştığı için çoğumuz teknik beceriler konusunda yetenekli değiliz. İslami çalışmalar ve İslami kanunlarla ilgili ayetlerde iyiyiz ancak teknik eğitim açısından eksikiz. Özellikle Teknik Eğitim ve Beceri Geliştirme Kurumu (TEBGK) tarafından yönetilen teknik iş başvurusunda bulunabilmeleri için hak eden üyelere fırsat verilmesine ihtiyacımız var.”

Üstad Haidit ayrıca, Müslümanlara ve gayrimüslimlere yardım etmek arasında hiçbir fark olmadığına da dikkat çekmektedir. Çünkü İslam’da, tüm insanlara merhamet, nezaket ve refah hizmetleri sunmamıza izin verilmektedir. Bu Sadaka için yapılan hayır hizmetlerinin bir parçasıdır.

“Rabbimizden, özellikle ahirette bir mükafat alırız.”

Üstadın bahsettiği bir diğer terim, İslam’ın beş şartından biri olan zekattır; zengin Müslümanlara, her yıl net gelirlerinin yüzde iki buçüğünü fakirlere dair hizmetler için vermeleri emredilir. Zekâtın dağıtımı, belirli kurum veya kuruluşlar tarafından kabul edilen bağışçılar arasındadır. Zekâtın yoksullara nasıl dağıtılacağına dair programlar yaparlar. Bazı kuruluşlar parayı doğrudan yoksullara vermezler, ancak kendi işlerini yönetmek için belirli bir beceriyi nasıl geliştirecekleri konusunda geçim programları ve teknik eğitimler verirler. Nakit de kabul edilebilir, ancak “isang kahig, isang tuka” gibi olacaktır. Üstad şunu vurguladı: “Uzun vadeli bir programa ihtiyacımız var, parasal değeri geçim programlarına dönüştürmemiz gerekiyor”. Zekât, zengin Müslümanlar için bir zorunluluk iken Sadaka’yı herkes verebilir ve Sadakanın dağıtımı faydalanacak kişiler ile irtibatlıdır. Sadaka gayrimüslimlere, Hıristiyanlara bile verilebilecekken, zenginlere armağan olarak da verilebilir.

4. Ulusal Genel Bakış

Filipinler’deki sosyal hizmet mesleği Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri’ndeki kökenlerinin izinden gider. Bu nedenle, büyük ölçüde Batı etkisindedir. Filipinler’in ağırlıklı olarak Katolik ve Hıristiyan bir ülke olması, sosyal hizmet faaliyetlerinin yapısını da şekillendirmektedir. Sosyal Hizmet, sosyal bilimlerin çeşitli disiplinlerinden ve insani hizmet mesleğinden türetilen bilimsel bir temele sahiptir. Bir Yahudi-Hıristiyan öğretilerinden, dini bir teolojiden başlamış ve daha sonra yarı bilimsel bir düşünce okuluna geçmiştir (Pineda, 2000). Günümüze kadar da değişimler devam etmiştir. Bu doğru olsa da, ülkenin çeşitli popülasyonlardan oluşması sebebiyle yerel bağlama göre düzenlenmiş uygulama modelleri geliştirmek de güçtür. Ülkede sosyal hizmet uygulamasının yerleştirilmesi için girişimler mevcuttur. Bu makale aynı zamanda bu girişime katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Filipinler’deki Müslüman sosyal hizmet faaliyetleri, muhtaçların, yetimlerin, yolcuların ve yardım isteyen herkesin ihtiyaçlarını karşılamak için toplumun genelinde desteğiyle resmi sosyal hizmetlerin kurulmasını içerir. İhtiyaçlar arasında mali destek, evlilik danışmanlığı, eğitim desteği, yardım ve rehabilitasyon, barınma ve diğerleri olabilir. Bu destekler, kısa vadeli veya uzun vadeli olabilirler. Müslüman bölgeler, Sosyal Refah ve Kalkınma Bakanlığı (SRKB) aracılığıyla hükümetin programlarına ve hizmetlerine dahil edilmiştir. Filipinler İslami Tebliğ Konseyi (İTK) isimli ulusal bir şemsiye kuruluş da vardır. Bu kuruluş, Filipinler Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu altında, 1982 yılında, 9 üye kuruluş tarafından kurulmuş ve tescil edilmiştir. Bugüne kadar, ülke genelinde 72 üye kuruluşa ulaşmıştır. Hem yardım hem de eğitim programları vardır. Yardım programları yerlerinden edilmiş ailelere gıda dağıtımı, tıbbi görevler, çevre koruma, geçim programları, su sanitasyon programları ve mikro finansı içermektedir. Ülkedeki üstadların ve imamların çoğu medrese okullarının kurulmasıyla ilgilenirken, bazıları da toplumsal kalkınma çalışmaları ile ilgilenmektedirler.

Müslümanların çoğunun ikamet ettiği Mindanao’daki sosyal hizmet faaliyetleri, eğitim yoluyla okuryazarlığı artırmak ve bölgedeki farklı sektörlerle geçim desteği sağlamak gibi kalkınma ile ilgili girişimlere odaklanmıştır. Bazı durumlarda, sosyal hizmet faaliyetleri, fırtına, sel, deprem ve yangın gibi doğal afetlerden etkilenen veya savaştan etkilenen

topluluklara destek ve yardıma yöneliktir. Bu faaliyetler hükümet, sivil toplum kuruluşları, özel kuruluşlar ve camiiler tarafından yürütülmektedir.

5. Neden Bu Faaliyetleri Yapıyorlar?

Sosyal hizmet çalışanları, kalkınma uygulayıcıları, imamlar ve hatta üstadlar, nüfusun yoksul ve daha az şanslı üyelerine ulaşmak için sosyal hizmet ve sosyal yardım faaliyetlerine dair çeşitli yaklaşımlara ve uygulamalara sahip olabilmektedirler. Bu tür faaliyetleri yürütmek için sahip oldukları motivasyonları ve nedenleri aşağıdaki gibi paylaşırlar:

1. Başkalarına yardım etme şansı. Sosyal yardım ve sosyal hizmet faaliyetleri yapmak, bazı çalışanlar ve üstadlar tarafından başkalarına yardım etme şansı olarak görülmektedir. Birlikte çalıştıkları insanların yaşamlarında değişiklikler ve gelişmeler gördüklerinde kişisel tatmin yaşarlar. Süreç içerisinde yorgunluk yaşarlar, ancak daha sonra toplumsal sonuçları gördüklerinde ve takdir edildiklerinde bir tatmin duygusu hissederler.

“Motive oluyorum çünkü bana başkalarına yardım etme şansı verildi.”

-Kamu Çalışanı, Kadın

“Bölgedeki insanları becerilerle donatarak bırakıyoruz, uzun vadede eğitimlerimizden ve programlarımızdan edindikleri becerileri sürdürüyor ve geliştiriyorlar. Bu da işimizi tatmin edici kılıyor.”

- STK Çalışanı, Erkek

2. İyi niyet ödüllendirilir. İslam'da devamlı yapılan yardımların her zaman kişiye geri döneceğine ve Allah'tan bir mükafat alınacağına inanılmaktadır. Görüşülenlerden birinin bahsettiği gibi:

“Yardım etmeye dair iyi niyet olduğu sürece her zaman bir ödül alınacağına inanıyorum. Bir zamanlar su kaynağına sahip olmayan bir toplumun şimdi sizin sayenizde sahip olması, farklı bir duygu.”

3. Bu bir sorumluluk. Bu, kamu çalışanları ve üstadlar arasında ortak bir cevaptır. Sorumluluk, insanlara hizmet etmek için bir ilham kaynağıdır, çünkü insanlara hizmet etmek aynı zamanda Allah'a da hizmet etmektir. Bu, Allah yolunda yaşamak demektir. Dolayısıyla, kendi işlerini yaptıklarında, danışanlarının gereksinimlerini karşılamak ve onlara yardım etmek aslında bir görevdir. Bu görev ve sorumlulukları dünyada yerine getirerek ahirette de ruhlarını doyururlar. Bir kişinin bahsettiği gibi:

“Yardım ediyor ve sorumluluklarımızı yerine getiriyoruz çünkü İslam inancında eğer dünyadaki görevlerimizi yerine getirmesek ahirette sorgulanacağımıza inanıyoruz.”

4. Bilginizi paylaşın. Üstadlar genellikle Arapça mezunudur. İslam'da ne öğrenmiş olursanız olun başkalarıyla paylaşmalısınız. Öğretilerin bir kısmı, ebeveynlerin çocuklarına iyi davranışları ve iyi davranmanın önemini öğretmek zorunda olduğudur. Onlara iyilik yapmaları öğretildi çünkü iyilik yaptıklarında karşılıklarını alacak ve kendileri için de iyi şeyler olacaktır.

5. Yardım için sosyal ve ahlaki yükümlülükler. Müslümanlıkta muhtaç olanlara yardım etmek sosyal ve ahlaki bir zorunluluktur. Her Müslüman, özellikle sağlık, barınma ve gıda gibi temel hizmetler başta olmak üzere muhtaç olanlara yardım etmelidir.

“İster Müslüman olsun isterse gayrimüslim olsunlar; bizim asıl amacımız Rabbimiz Allah’tan kurtuluşu istemek, ilahi cennete girmek, sürdürülebilir barışa ulaşmak için hükümete ulusu daha iyi bir şekilde inşa etmesi için yardımcı olmak.”

6. Çoğu Müslüman topluluktaki görülen mahrumiyet. Yardım etmek için ikna edici bir neden, birçok kişinin temel ihtiyaçlarından mahrum kaldığının görülmesidir. Bu mahrumiyet o kadar büyüktür ki birçok İslami toplum bu duruma düşmektedir.

“Motive olmuş durumdayız çünkü muhtaç olan birçok kişi var. Sağlıkla ilgili ele alınmayan pek çok ihtiyaç var. Bizi motive eden şey, muhtaç durumda olan insanların ihtiyaçları ve toplulukların mevcut durumu.”

- STK Çalışanı, Kadın

7. Peygamberimiz Hz. Muhammed ve onun sünnetleri. Bazı kişilerin motivasyonları, yeryüzünde yaşamış en iyi ve en cömert insan olduğuna inandıkları Hz. Muhammed’den geliyor. Hayatını iyi niyet, cömertlik ve mutlak tevazu ile yaşadı. Karşılaştığı sıkıntılara ve zorluklara rağmen nezaketi ve dürüstlüğü devam etti.

“O benim motivasyonlarımdan biri – ve elimden geldiğince onun sünnetlerini, yaptıklarını ve öğretilerini takip ediyorum. Ve tabii ki en önemlisi, benim motivasyonum Allah. Nihayetinde, tüm Müslüman kadınların ve erkeklerin motivasyonu ve amacı cennete girmektir. Bu, benim en önemli motivasyonum.”

8. Zekât ve Sadaka. Zekât, İslam’da kazancın yüzde iki buçuğuna tekabül eden vergidir. Takva ehli bir Müslüman olmak şartıyla dua ederek zekât isteyen fakir bir kimseye zekât verilebilir. Bunlara örnek olarak; imamlar, yaşlı ve bekar kadınlar (kendilerini destekleyecek kimsesi olmayan), yetimler ve benzerleri verilebilir. Bu, sosyal hizmet müdahalesi açısından istediğimiz kadar ilerleyici olmayabilir ancak yoksul ve savunmasızlar tarafından tercih edilir. İkincisi, temelde bir armağan olan, veren kişinin tercihinine göre verilebilen sadakadır. Her ikisi de nakit veya aynı olabilir.

6.Sosyal hizmete Dair Zorluklar ve Çıkarımlar

Zorluklar

Bu araştırmaya katılanlar için, Müslüman topluluklar arasında sosyal hizmet faaliyetlerinin uygulanması, zorlu bir deneyimdir. Bahsedilen zorluklar aşağıdaki temalarda açıklanmıştır:

1. Liderlik önemlidir: Lider işbirlikçi olduğunda ve projenizi desteklediğinde, uygulamada herhangi bir sorun olmayacaktır. Eğer yol boyunca ortaya herhangi bir sorun çıkarsa kolayca çözülecektir. Ancak eğer liderin iş birliği yoksa, burada problem ortaya çıkar. Bazı hükümet liderleri müttefiklerini destekleme eğiliminde olacağından, siyasi dinamikler de ortaya çıkmaktadır.

2. Herkes gönüllü olmaya ve paylaşmaya istekli değildir. Yoksulluğun ve marjinalleşmenin halkını karakterize ettiği bir toplumda, katılımı teşvik etmek ve gönüllülüğü aşılacak zordur. İnsanlar çoğu durumda – bir katılımcı tarafından paylaşıldığı üzere- hizmetlerini gönüllü yapmak yerine gelir elde edecekleri faaliyetlere öncelik vereceklerdir:

“Bazı insanlar yapılan iş için ödeme almaya alışkındır; çalışma ücretsiz ise gönüllü olmayacaklardır.”

- STK Çalışanı, Erkek

3. Toplumun ve insanların bir kısmındaki duyarsızlık. Filipinler’deki bazı yoksul topluluklar kendi yaşadıkları bölgedeki gelişimin yavaşlığından dolayı hayal kırıklığına uğradıkları için

kendilerine yeni bir program veya kalkınma ile ilgili müdahaleler sunulduğunda kayıtsız kalmaktadırlar. Diğerleri talimatlara uymaz ve daha sonra bir soruna veya çatışmaya neden olurlar.

Çıkarımlar

Dr. Abdullah Barise, Müslümanlarla Sosyal Hizmet başlıklı makalesinde: İslami Öğretilerin İç Görülerine dair çok kültürlü duyarlılığın sosyal hizmet mesleğinin on yıllardır sahip olduğu bir değer olduğunu yazdı. Maneviyatın entegrasyonu ve sosyal hizmet modellerinin geliştirilmesi mücadelesi gerekli bir mücadeledir. İslam'ın tüm hayatın Allah'a yönelmesi gerektiği fikrine dayanması sebebiyle Müslüman danışanlarla yapılan sosyal hizmet uygulamalarına, danışanların inanç ve uygulamalarını saygılı bir şekilde dahil edilmelidir. Bu durumda, Kuran'daki ilgili pasajların yanı sıra aile ve etnik adetlere de aşinalık faydalı olacaktır. Sosyal hizmetin değer ve ilkelerini İslami perspektife sabitleme ihtiyacı, İslami açıdan sosyal adalet örneğinde olduğu gibi, sosyal hizmet eğitimi için mevcut müfredatın gözden geçirilmesini de gerekli kılmaktadır. İslami perspektife dair bilginin müfredata entegre edilmeli ve geleceğin sosyal hizmet çalışanlarına da öğretilmelidir.

Aynı şekilde sosyal hizmet uygulamaları için de İslami refah vizyonu konusunda hizmet sağlayıcılarını yönlendirmenin ve eğitmenin önemine değinilir. Böylelikle, programların paydaşları kim olursa olsun, en azından tam olarak ne yapılması gerektiğini bileceklerdir. Diğer bir gereklilik ise paydaşların analizlerinin üstünde durmaktır. Bu sayede hizmet sağlayıcıları her toplumun ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçları karşılamak için harekete geçirilecek grupları ve oluşumları belirleyebilir.

Ayrıca, Müslüman kuruluşlara yönelik teknik yönetimi geliştirme ve iyileştirme, Müslüman topluluklara sosyal hizmetler sağlayan diğer STK'larla ağ oluşturma avantajlarını güçlendirmeye ihtiyaç vardır. Hizmetler, bütçe kısıtlaması nedeniyle sınırlıdır.

Son olarak, İslami bakış açısı ve maneviyyatın Müslüman toplumlar arasında sosyal hizmet faaliyetleri için motivasyon ve ilham kaynağı olduğu açık olduğundan, ileriki çalışmalar, İslami entegrasyon, ana akım sosyal hizmet ve maneviyyat ile ilgili bilgilendirme üzerine yürütülebilir.

KAYNAKÇA

1. Abdullah, Somaya. An islamic perspective for strengths-based social work with muslim clients. Volume 29, Issue 2, 3 April 2015
2. Angeles, Vivienne S.M. Islam in the Philippines, last modified on 30 September 2013 at <http://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo9780195390155/obo-9780195390155-0102.xml#>
3. Barise, Abdullahi. Social Work with Muslims: Insights from the Teaching of Islam. College of Arts and Sciences. Zayed University, Dubai.
4. Pineda, Josefina D. Spirituality and Social Work in Philippine Encyclopedia of Social Work Vol 1, 2000 ed.
5. Islamic Leadership in the Changing Asean: Fostering Peace and Development, A Conference Proceedings, 2010 Manila
6. <http://www.nationsonline.org/oneworld/philippines.htm>
7. <http://www.un.org.ph/country-profile>
8. <http://www.muslimpopulation.com/asia/Philippines/Islam>

9. <http://www.idcphalal.com/programs.html#welfarePrograms>

10. Powerpoint Presentation of Munib A. Kahal. College of Social work and Community Development. Western Mindanao University, Zamboanga City

Ekler:

İslami Sosyal Hizmet Uygulamaları: Asya'daki Müslüman Sosyal Yardım Faaliyetlerinin Anlatıları: Filipinler Deneyimi

Derinlemesine Mülakat Kılavuzu

Genel Talimat

1. Öncelikle kendinizi ve çalışmanın amaçlarını tanıtır. Onlara anonimlik ve gizlilik konusunda güvence verin. Görüşmeye devam etmek için izinlerini ve görüşmeyi kaydetmek için onaylarını alın.
2. Profil –ad, yaş, cinsiyet, din ve meslek- bilgilerini alarak başlayın.
3. Görüşmeyi başlatın.

Mülakat Kılavuzu

1. İslam'daki sosyal hizmet / sosyal refah faaliyetlerini açıklayınız.
 - 1.1. Müslüman sosyal hizmet çalışanları, üstadlar ve kalkınma uygulayıcıları toplumdaki refah ihtiyaçlarına nasıl cevap veriyor?
 - 1.2. Bu faaliyet ve uygulamaların özel durumları nelerdir? (Not: örnekler isteyin ve onlara bunu nasıl yaptıklarını sorun)
2. Sence motivasyonları ve yardım etme nedenleri nelerdir?
 - Onların yardım etmesini sağlayan ilhamlar nereden geliyor?
 - Onları yardım etmeye motive eden nedir?
 - Neden yardım yapıyorlar?
3. Katılımcılar yardımdan ne gibi faydalar elde ediyor?
4. Katılımcılar yardımdan ne gibi faydalar elde ediyor?
5. Ülkedeki İslami Sosyal Hizmet çalışanlarını geliştirmek için önerileri nelerdir?

Not: Lütfen gerekirse de takip eden sorular sorun...